

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

## **МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**

до проведення практичних занять з дисципліни  
«Глобальна економіка»  
для студентів всіх форм навчання  
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Затверджено  
редакційно-видавничою  
радою університету,  
пр.№ 1 від 15.02.2024 р.

Харків  
НТУ «ХПІ»  
2024

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Глобальна економіка» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» та 051 «Економіка» для студентів всіх форм навчання / уклад. В. О. Черепанова, О. І. Подрез, П.Г.Перерва.– Харків : НТУ «ХПІ», 2024. – 26 с.

Укладачі: ЧЕРЕПАНОВА Вікторія Олександрівна  
ПОДРЕЗ Ольга Іванівна  
ПЕРЕРВА Петро Григорович

Рецензент: О.П.Косенко

Кафедра економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин

## ЗМІСТ

ВСТУП.....		4
1	Практичне заняття №1 Історичні періоди розвитку процесу глобалізації	7
2	Практичне заняття №2 Теоретико – практичні основи становлення глобалістики та сучасний стан її розвитку	8
3	Практичне заняття №3 Розвиток глобальної економіки як науки. Цивілізаційні виміри глобального економічного простору	9
4	Практичне заняття №4 Суперечності сучасної глобалізації.	11
5	Практичне заняття №5 Сутність та вплив глобальних трансформацій на світову економіку	12
6	Практичне заняття №6 Передумови та принципи альтерглобалізму	14
7	Практичне заняття №7 Глобалізація світових ринків. Інституційні принципи регулювання світогосподарських відносин	16
8	Практичне заняття №8 Міжнародні стратегії глобалізації. Інтеграційний розвиток України в умовах глобалізації світової економіки	17
	<b>КОНСУЛЬТАЦІЙНЕ ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ</b>	<b>21</b>
СПИСОК РЕКОМЕНДУЄМОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....		23

## ПЕРЕДМОВА

Методичні рекомендації розроблені з метою розширення і закріплення знань та навичок студентів при проведенні практичних занять з курсу «Глобальна економіка».

Практичне заняття (лат. *praktikos* — діяльний) — форма навчального заняття, під час якої науково-педагогічний працівник організовує для студентів аналіз окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує навички і вміння їх практичного застосування, через індивідуальне виконання відповідно сформульованих завдань.

Цю форму занять проводять у лабораторіях або аудиторіях, обладнаних необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою. Науково-педагогічний працівник, якому доручено практичні заняття, за погодженням із лектором навчальної дисципліни завчасно готує необхідний методичний матеріал — тести для виявлення рівня оволодіння відповідними теоретичними положеннями, набір завдань різного ступеня складності.

*Основні завдання практичних занять:*

- поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи;
- формування інтелектуальних навичок і вмінь планування, аналізу й узагальнень, опанування навичок організації професійної діяльності;
- накопичення первинного досвіду організації виробництва та технікою управління ним;
- оволодіння початковими навичками керівництва, менеджменту та самоменеджменту.

Структура практичного заняття: попередній контроль знань, навичок і вмінь студентів; формулювання загальної проблеми та її обговорення за участю студентів; розв'язування завдань та їх обговорення; розв'язування контрольних завдань, їх перевірка й оцінювання.

Оцінки за окремі практичні заняття враховують, виставляючи підсумкову оцінку з відповідної навчальної дисципліни. Кількість годин на практичні заняття з окремої дисципліни визначено навчальним планом. Перелік тем практичних занять міститься в робочій навчальній програмі дисципліни.

Кількість студентів на практичному занятті не повинна перевищувати половини академічної групи.

У процесі проведення практичних занять використовують різні методи навчання. Оскільки головне завдання цього виду навчальної роботи - формування навичок і вмінь, то основними мають бути різноманітні вправи (підготовчі, пробні, за зразком, тренувальні, творчі, практичні, графічні, усні, письмові, професійні, технічні та ін.). Практичні заняття мають відповідати таким *вимогам*:

- розуміння з боку студентів необхідності володіти базовими теоретичними знаннями;
- усвідомлення необхідності вироблення навичок і вмінь, що мають професійну спрямованість;
- забезпечення оптимальних умов для формування навичок і умінь (санітарно-гігієнічних, дидактичних, виховних);
- навчання студентів раціональних методів оволодіння навичками і вміннями;
- забезпечення самостійної діяльності кожного студента;
- дотримання систематичності й логічної послідовності у формуванні навичок і вмінь студентів;
- розроблення завдань для практичних занять з чіткою професійною спрямованістю;
- широке включення в систему практичних занять творчих завдань;
- систематичний контроль за виконанням практичних завдань;
- постійне заохочення практичної навчальної діяльності студентів.

Практична частина дисципліни «Глобальна економіка» спрямована на формування професійної компетенції майбутнього спеціаліста щодо здатності до використання основних принципів та складових міжнародного бізнесу; обґрунтування необхідності та розробки заходів в сферу глобальної економіки функцій (інформаційні технологій, логістика, бухгалтерський облік, інтелектуальна власність і таке ін.). Важливим в цьому плані є отримання знань щодо організації процесу становлення глобальної економіки, складання та виконання міжнародних угод, раціональний вибір поставщика послуг та оцінювання економічної ефективності глобальної економіки.

*Мета практичних занять:*

1. Основною метою практичних занять є навчання майбутніх фахівців методам обґрунтування і прийняття рішень, пов'язаних з реалізацією ідей глобальної економіки.

2. Тематика практичних занять побудована відповідно послідовності реалізації процесу глобальної економіки, що дозволяє усвідомити завдання і способи досліджуваної діяльності.

3. Мета конкретизується у таких завданнях:

а) розвивати систему знань, що визначаються змістом навчальної програми дисципліни та відповідними вимогами, що пред'являються до рівня кваліфікації та вимогами відповідного державного освітнього стандарту;

б) удосконалювати систему умінь, що забезпечують реалізацію завдань курсу «Глобальна економіка»;

в) зміцнювати систему професійно доцільних цінностей - емоційних відносин студентів до аналізованої проблематики.

4. Практичні заняття дозволяють самостійно аналізувати і визначати доцільність використання принципів глобальної економіки у процесі організації сучасного бізнесу, розробити на цій основі стратегію підвищення ефективності менеджменту, вирішувати ситуаційні задачі управління організацією (підприємством).

5. Студентам необхідно засвоїти форми, види, технології реалізації концептуальних засад глобальної економіки, зрозуміти специфіку прийняття різноманітних рішень, пов'язаних з досліджуваною проблематикою.

6. Практичні заняття проводяться у формі дискусії, бесіди, ділової гри, індивідуальної письмової роботи. Оцінюється робота студента на семінарському занятті допомогою співбесіди або письмової відповіді

## ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

### **Тема: «Історичні періоди розвитку процесу глобалізації»**

*Основний зміст практичного заняття:*

1. Історичні періоди розвитку процесу глобалізації.
2. Соціокультурний феномен глобалізації.
3. Концепція «архаїчної глобалізації»: напрацювання та тези, що підлягають критиці.
4. Концепція глобалізації як сучасного економічного феномену: напрацювання та тези, що підлягають критиці.
5. Концепція протогобалістів: напрацювання та тези, що підлягають критиці.
6. Концепція глобалізації Е. Азроянца: напрацювання та тези, що підлягають критиці.
7. Аналіз рейтингу країн за індексом глобалізації.

На практичному занятті буде визначено, що глобалізація - це складний процес, що включає в себе різні історичні етапи. Ось кілька ключових періодів розвитку глобалізації які повинні бути розглянуто в ході практичного заняття.

1. **Давні часи (до XV століття):** Торгівля, культурний та технологічний обмін між різними цивілізаціями через шляхи та моря.
2. **Епоха колоніальної експансії (XV-XIX століття):** Завоювання нових територій, торгівля рабами, масова міграція та обмін товарами між Європою, Африкою, Азією та Америкою.
3. **Промислова революція та поява глобальних корпорацій (XIX - початок XX століття):** Розвиток транспорту та зв'язку, масове виробництво та поява глобальних корпорацій.

4. **Після Другої світової війни (XX століття):** Створення міжнародних організацій, таких як ООН, Світовий банк та Міжнародний валютний фонд, для сприяння співпраці між країнами.

5. **Епоха інформаційних технологій (з кінця XX століття):** Інтернет, соціальні мережі, швидкий обмін інформацією та технологій, що робить світ ще більш зв'язаним.

6. **Сучасний період (з початку XXI століття):** Ще більше інтеграції та взаємодії через глобальні ринки, культурний обмін, міжнародні відносини та проблеми, такі як зміна клімату та міграція.

Це лише загальний огляд. Кожен з цих періодів має власні характеристики та важливі події, які вплинули на розвиток глобалізації.

## ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

**Тема: «Теоретико – практичні основи становлення глобалістики та сучасний стан її розвитку»**

*Основний зміст практичного заняття:*

1. Передумови формування глобалістики.
2. Глобалізація – процес формування цілісного світу.
3. Особливості та досягнення першої наукової школи глобалістики.
4. Особливості та досягнення другої наукової школи глобалістики.
5. Особливості та досягнення наукової школи «універсального еволюціонізму».
6. Особливості та досягнення наукової «школи мітозу біосфер».
7. Особливості та досягнення наукової «школи контрольованого глобального розвитку».
8. Особливості та досягнення наукової школи «світ - системного аналізу».
9. Становлення та розвиток глобалістики в Україні.



Концепція глобалістики виникла як відповідь на розширення та поглиблення глобалізаційних процесів у світі. Ось кілька ключових теоретичних та практичних аспектів становлення глобалістики та сучасного її розвитку:

**1. Теоретичні основи глобалістики:**

- *Транснаціоналізм та інтернаціоналізм:* Глобалістика вивчає явища та процеси, що перетинають національні кордони та впливають на весь світ.
- *Системний підхід:* Аналіз глобальних проблем через призму системних взаємозв'язків між економічними, політичними, соціальними та культурними аспектами.
- *Критика глобалізації:* Дослідження негативних наслідків глобалізації, таких як економічна нерівність, культурна гомогенізація та втрата суверенітету країн.

**2. Практичні аспекти глобалістики:**

- *Міжнародні організації:* Роль таких організацій, як ООН, Світовий банк та Всесвітній торговельний орган у сприянні глобальній співпраці та розвитку.
- *Міжнародні відносини:* Дослідження взаємодії між державами, міжнародними корпораціями та неурядовими організаціями у контексті глобальних проблем.
- *Глобальні виклики:* Зміна клімату, міграція, боротьба зі світовим бідністю та інші проблеми, які потребують глобальних стратегій та рішень.

Сучасний стан розвитку глобалістики характеризується постійним зростанням комплексності та інтерконектованості глобальних проблем та викликів. Це створює потребу у подальшому розвитку та застосуванні нових методів та підходів для вирішення цих проблем

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3**

***Тема:* «Розвиток глобальної економіки як науки. Цивілізаційні виміри глобального економічного простору»**

*Основний зміст практичного заняття:*

Тенденції глобалізації економіки.

Охарактеризуйте процес становлення глобальної економіки.

Назвіть та охарактеризуйте моделі глобального розвитку ринкової метапарадигми.

Які групи цивілізацій виділяли на початку ХХІ ст. у глобальному

економічному просторі?

## 5. Сучасні цивілізаційні концепції розвитку глобальних економічних процесів

Розвиток глобальної економіки як науки відбувався через дослідження економічних процесів на міжнародному рівні та їх взаємозв'язок зі світовими подіями та політичними рішеннями. Ось деякі ключові моменти у цьому розвитку та цивілізаційні виміри глобального економічного простору:

### 1. Формування міжнародної торгівлі та фінансів:

- *Меркантилізм та фізіократи*: Перші теорії про міжнародну торгівлю та фінанси.

- *Класична політична економія*: Розвиток теорій Адама Сміта, Девіда Рікардо та Жана-Батиста Сея про міжнародну торгівлю та спеціалізацію.

### 2. Епоха глобалізації та промислової революції:

- *Розширення міжнародної торгівлі та зростання міжнародних корпорацій*.

- *Марксистська економіка*: Теорії Карла Маркса про імперіалізм та економічний зріст.

### 3. Після Другої світової війни:

- *Заснування міжнародних фінансових інституцій*: Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк тощо.

- *Розвиток теорій міжнародної торгівлі та фінансів*: Модель Гекшера-Оліна, теорія паритету купівельної сили тощо.

### 4. Сучасний період:

- *Глобалізація та виробничі ланцюги*: Зростання ролі міжнародних корпорацій у глобальній економіці.

- *Роль новітніх технологій*: Вплив інформаційних технологій та цифрової економіки на глобальну торгівлю та фінанси.

Цивілізаційні виміри глобального економічного простору включають в себе взаємозв'язок економічних процесів з культурними, соціальними, політичними та екологічними аспектами. Глобальна економіка впливає на

розвиток різних культур, сприяє міжнародному обміну ідеями та цінностями, а також має величезний вплив на соціальні нерівності та сталість навколишнього середовища.

## ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

### *Тема: Суперечності сучасної глобалізації.*

Основний зміст практичного заняття:

- 4.1. Регіоналізація виступає своєрідним проявом і формою реалізації глобалізації, загострюючи суперечності глобального розвитку. Розкрийте їх.
- 4.2. Які побічні наслідки політики антиглобалістів?
- 4.3. Що передбачає альтерглобалізм як ідеологія?
- 4.4. Перелічте основні правила антиглобалістських рухів та розкрийте їх.
- 4.5. Для руху антиглобалістів на сьогодні характерним є сукупність внутрішніх і зовнішніх протиріч. Розкрийте їх.

Сучасна глобалізація створює ряд суперечностей, які потребують уваги та аналізу при проведенні практичного заняття. Ось деякі з них:

1. **Економічні нерівності:**
  - *Зростання багатства та бідності:* Глобалізація може призводити до зростання економічної нерівності між країнами та в межах країн.
  - *Експлуатація робочої сили:* Міжнародні компанії можуть експлуатувати дешеву робочу силу в країнах з низьким рівнем розвитку.
2. **Соціокультурні виклики:**
  - *Культурна гомогенізація:* Зростання впливу західної культури може призводити до втрати місцевих культурних традицій та ідентичності.
  - *Міграція та конфлікти:* Глобалізація може призводити до масової міграції та виникнення конфліктів між різними культурами та групами.
3. **Екологічні проблеми:**

- *Забруднення довкілля:* Глобальне виробництво та транспортування можуть призводити до забруднення довкілля та зміни клімату.

- *Вичерпання ресурсів:* Зростання попиту на природні ресурси може призвести до їх вичерпання та загрози для природного середовища.

#### 4. **Політичні протиріччя:**

- *Втрата суверенітету:* Глобальні угоди та угоди можуть обмежувати суверенітет національних держав.

- *Політичні конфлікти:* Зростання глобального впливу може призвести до політичних конфліктів між державами та регіонами.

#### 5. **Технологічні виклики:**

- *Цифрова розривність:* Глобалізація може збільшити розрив між країнами та групами населення за доступом до технологій та інтернету.

- *Приватизація даних та приватне життя:* Зростання цифрового впливу може підірвати приватне життя та безпеку даних.

Ці суперечності показують, що глобалізація має як позитивні, так і негативні наслідки, і вимагає уважного аналізу та управління для досягнення стабільного та справедливого розвитку.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5**

***Тема:* Сутність та вплив глобальних трансформацій на світову економіку**

Основний зміст практичного заняття:

1. Причини фінансової кризи в умовах глобалізації.
2. Особливості сучасної світової кризи та її наслідки для економіки України.
3. Досвід країн світу щодо подолання наслідків світової фінансової кризи:
  - країн Центральної та Східної Європи;
  - країн Західної Європи;
  - країн Близького та Середнього Сходу;
  - країн Азії;

- країн Африки;
- країн Північної та Південної Америки.

Глобальні трансформації відображають сутність та вплив глибоких змін у світовій економіці, що відбуваються під впливом глобалізаційних процесів та технологічних інновацій. Визначемо деякі ключові аспекти цього явища, які будуть предметом обговорення на практичному занятті.

#### 1. **Зміна виробничих ланцюгів:**

- *Глобалізація виробництва:* Компанії переносять виробництво та послуги до країн з низькими витратами на робочу силу та ресурси.
- *Роль міжнародних корпорацій:* Міжнародні корпорації координують складні ланцюги постачання та розподілу по всьому світу.

#### 2. **Цифрова трансформація:**

- *Цифрові технології:* Швидкий розвиток інформаційних технологій та Інтернету революціонізує способи виробництва, комунікації та споживання.
- *Електронна комерція:* Зростання онлайн-торгівлі та електронних платежів впливає на традиційну торгівлю та ринки.

#### 3. **Глобальні фінансові ринки:**

- *Міжнародні фінансові потоки:* Глобальні фінансові ринки забезпечують збалансованість та обмін капіталом між різними країнами.
- *Фінансова криза та нестабільність:* Зростання взаємозалежності може призвести до поширення фінансових криз та нестабільності.

#### 4. **Міжнародна торгівля та інвестиції:**

- *Глобалізація торгівлі:* Зростання міжнародної торгівлі та інвестицій сприяє економічному зростанню та розвитку.
- *Торговельні війни та протекціонізм:* Суперечки між країнами можуть призвести до введення тарифів та обмежень на міжнародну торгівлю.

#### 5. **Соціальні трансформації:**

- *Зміна ринку:* Глобалізація може призвести до переосмислення та зміни типів робіт та навичок, необхідних для успішного працевлаштування.

- *Економічна міграція:* Зростання світової економіки може призвести до масової міграції працівників з однієї країни в іншу.

Глобальні трансформації створюють величезний вплив на світову економіку, формуючи нові виклики та можливості для країн, компаній та індивідів. Щоб ефективно управляти цими змінами, потрібні інноваційні стратегії та гнучкі підходи до адаптації.

## ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

### ***Тема: Передумови та принципи альтерглобалізму***

Основний зміст практичного заняття:

- 6.1. Наведіть принципові особливості альтерглобалізму.
- 6.2. Хто є основними учасниками альтерглобалістського руху?
- 6.3. Проти чого виступають антиглобалісти?
- 6.4. Який стан та перспективи вітчизняного альтерглобалістського руху?
- 6.5. Виділяють абсолютну та відносну бідність, первинну та вторинну, «стійку» й «плаваючу» види бідності. У чому вони полягають? Розкрийте їхній зміст.

Альтерглобалізм - це рух, що ставить за мету критикувати та змінювати сучасні форми глобалізації, зокрема, економічні, політичні та соціокультурні аспекти. Ось деякі передумови та принципи альтерглобалізму:

1. **Критика несправедливості та нерівності:**

- *Економічна нерівність*: Альтерглобалісти критикують економічну нерівність, що виникає внаслідок глобалізації та призводить до зростання відстані між багатими та бідними.

- *Соціальна нерівність*: Вони також ставлять під сумнів розподіл соціальних ресурсів та можливість всіх громадян брати участь у прибутках глобального економічного розвитку.

## 2. **Захист прав людини та праці:**

- *Права працівників*: Альтерглобалісти виступають за захист прав працівників у всьому світі, включаючи право на гідну заробітну плату, безпечні умови праці та право на об'єднання в профспілки.

- *Людські права*: Вони також підтримують захист прав людини у контексті глобалізації, включаючи право на здоров'я, освіту та гідне життя.

## 3. **Екологічна стійкість:**

- *Збереження навколишнього середовища*: Альтерглобалісти підтримують заходи, спрямовані на збереження природних ресурсів та боротьбу зі зміною клімату, яка є наслідком недбалості у глобальних економічних процесах.

- *Екологічна справедливість*: Вони також прагнуть до забезпечення екологічної справедливості та врахування інтересів місцевого населення у вирішенні екологічних проблем.

## 4. **Демократія та участь громадян:**

- *Участь у прийнятті рішень*: Альтерглобалісти підтримують демократичний процес та участь громадян у прийнятті рішень на різних рівнях, включаючи глобальний рівень.

- *Публічна транспарентність*: Вони виступають за публічну транспарентність у прийнятті глобальних рішень та управлінні.

Альтерглобалізм представляє собою рух, спрямований на створення більш справедливого та екологічно стійкого світу через критику та переосмислення сучасних форм глобалізації.

## ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Основний зміст практичного заняття:

**Тема: Глобалізація світових ринків. Інституційні принципи регулювання світогосподарських відносин**

7.1. Інтернаціоналізація господарського життя проявляється в інтернаціоналізації виробництва та інтернаціоналізації капіталу.

Охарактеризуйте ці категорії.

7.2. Що послугувало підставою для виникнення світового ринку?

7.3. Наведіть основні чинники формування глобальних галузевих ринків?

7.4. Характерною ознакою глобальних ринків в інформаційній економіці є зрушення в структурі витрат. Як Ви це розумієте? Поясніть.

7.5. Що є ключовою тенденцією сучасної інтернаціоналізації?

7.6. Для чого необхідне регулювання діяльності ТНК?

7.7. Яким чином змінюється роль держави в умовах глобалізації?

Глобалізація світових ринків означає зростання взаємозалежності між національними економіками та підвищення обсягу торгівлі та інвестицій між ними. Це вимагає ефективного регулювання, щоб забезпечити стабільність та розвиток глобальної економіки. Нище приведено деякі інституційні принципи регулювання світового господарства:

1. **Міжнародні організації:**

○ *Світова торгова організація (СТО):* Вона сприяє вирішенню торговельних спорів та розвитку міжнародної торгівлі через установлення правил і норм поведінки для країн-членів.

○ *Міжнародний валютний фонд (МВФ):* Він надає фінансову допомогу та технічну підтримку країнам у складних економічних ситуаціях та сприяє стабільності валютних ринків.



- *Світовий банк*: Ця організація надає фінансову допомогу та консультації країнам для розвитку інфраструктури та боротьби з бідністю.

## 2. Міжнародні договори та угоди:

- *Вільна торгівля*: Укладення багатосторонніх та двосторонніх угод про вільну торгівлю сприяє збільшенню міжнародної торгівлі та економічному зростанню.

- *Кліматичні угоди*: Міжнародні домовленості щодо зменшення викидів парникових газів та захисту навколишнього середовища.

## 3. Національні регулятори:

- *Центральні банки*: Вони відповідають за монетарну політику та стабільність національної валюти.

- *Уряди*: Національні уряди встановлюють правила та стандарти для бізнесу, заохочують інвестиції та розвиток інфраструктури.

## 4. Цивільне суспільство та неурядові організації:

- *Громадські об'єднання*: Вони виступають за захист прав споживачів, працівників та середовища та впливають на прийняття політичних рішень у сфері економіки.

Ці принципи та інституції спільно створюють рамки для регулювання глобальної економіки та сприяють створенню стабільного та ефективного світового господарства.

## ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

**Тема: Міжнародні стратегії глобалізації. Інтеграційний розвиток України в умовах глобалізації світової економіки**

Основний зміст практичного заняття:

8.1. Чим принципово відрізняються ліберальна, корпоративістська й соціально - ринкова моделі розвитку?

8.2. У чому сутність моделі «Вашингтонський консенсус»? Для яких країн

вона була рекомендована?

8.3. Чим пояснюється низька конкурентоспроможність України на світових ринках?

8.4. Яка позиція МВФ відносно України?

8.5. Які можливості для України відкрило членство в СОТ?

8.6. Що можна віднести до негативних наслідків глобалізації?

8.7. Наведіть напрями економічного розвитку України в умовах глобалізації.

Міжнародні стратегії глобалізації визначаються цілями та методами, які країни, корпорації та інші глобальні учасники обирають для максимізації переваг та мінімізації ризиків у світовому ринковому середовищі. Найбільшого розповсюдження в світовій практиці отримали наступні стратегії:

1. **Експортно-орієнтована стратегія:**

- *Розвиток експорту:* Країни або компанії спрямовують свої зусилля на виробництво товарів та послуг для експорту на міжнародні ринки.

- *Конкурентоспроможність:* Зусилля з вдосконалення якості та зниження вартості продукції для підвищення конкурентоспроможності на світових ринках.

2. **Прямі інвестиції та міжнародні філіали:**

- *Створення міжнародних філій:* Компанії відкривають філії за кордоном для виробництва або збуту товарів та послуг у міжнародних ринкових умовах.

- *Глобальні ланцюги постачання:* Розбудова складних мереж постачання, які охоплюють країни з найбільш вигідними умовами виробництва та ресурсами.

3. **Стратегія глобального брендингу та маркетингу:**

- *Створення глобального образу:* Рекламні кампанії та маркетингові стратегії, спрямовані на позиціонування товарів та послуг на світовому ринку.

- *Адаптація до місцевих ринків:* Застосування маркетингових стратегій, які враховують культурні та мовні особливості різних країн.

#### 4. **Участь у міжнародних організаціях та угодах:**

- *Участь у міжнародних торгових угодах:* Країни розвивають стратегії для участі у великих торгових блоках або угодах, таких як Європейський союз чи Азіатський банк розвитку.

- *Співпраця в міжнародних договорах:* Участь у глобальних договорах, які стосуються економічного, екологічного та соціального розвитку.

#### 5. **Інноваційна стратегія:**

- *Розвиток нових технологій:* Вкладання коштів у дослідження та розвиток для створення конкурентних переваг на міжнародному ринку.

- *Співпраця зі стартапами та інноваційними центрами:* Партнерство з місцевими та міжнародними інноваційними центрами для розвитку нових продуктів та послуг.

Ці стратегії можуть застосовуватися окремо або в комбінації для досягнення глобальних цілей учасників світового ринкового середовища.

**На заключному практичному занятті** важливо приділити особливу увагу розгляду питань, пов'язаних Інтеграційний розвиток України в умовах глобалізації світової економіки включає в себе ряд стратегій та дій для забезпечення ефективного впливу та успішної адаптації до глобальних викликів і можливостей. Ось деякі аспекти, які можуть бути важливими в цьому контексті:

##### 1. **Розвиток міжнародної торгівлі:**

- *Розширення експортних можливостей:* Розвиток та диверсифікація експортного напрямку, включаючи пошук нових ринків та продуктів.

- *Участь в міжнародних торгових угодах:* Підписання угод про вільну торгівлю з іншими країнами та регіональними блоками для збільшення доступу на умовах переваг до ринків.

##### 2. **Приваблення іноземних інвестицій:**

- *Створення сприятливого інвестиційного клімату:* Зниження адміністративних бар'єрів та спрощення процедур для іноземних інвесторів.

- *Розвиток інфраструктури:* Інвестування у розвиток транспортної, енергетичної та інформаційної інфраструктури для покращення умов для бізнесу.

### **3. Співпраця з міжнародними організаціями та інституціями:**

- *Участь в міжнародних програмах та проектах:* Залучення фінансування та експертної підтримки від міжнародних організацій, таких як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та Європейський Союз.

- *Виконання міжнародних стандартів та вимог:* Узгодження законодавства та політики з міжнародними стандартами та вимогами, що сприяє підвищенню довіри та привабливості для іноземних партнерів.

### **4. Розвиток людського капіталу та науково-технічного потенціалу:**

- *Освіта та наука:* Інвестування у вищу освіту, наукові дослідження та інновації для створення конкурентоспроможних кадрів та технологій.

- *Трансфер технологій:* Сприяння обміну технологічними знаннями та інноваціями з іноземними партнерами.

### **5. Стале розвиток та екологічна стійкість:**

- *Охорона довкілля:* Розробка та впровадження стратегій та законодавства щодо збереження природних ресурсів та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

- *Енергоефективність та використання відновлюваних джерел енергії:* Стимулювання інвестицій у відновлювану енергетику та реалізація програм енергоефективності.

Ці стратегії можуть сприяти інтеграції України в глобальну економіку та забезпечити стале та сталковисте економічне зростання в умовах глобалізації.

## КОНСУЛЬТАЦІЙНЕ ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

**Тема: «Консультаційний розгляд екзаменаційних питань по предмету».**

Основний зміст практичного заняття:

Розгляд і консультаційний супровід питань, які передбачається внести в склад екзаменаційних білетів.

Приблизний перелік такого роду питань:

1. Поняття глобальної економіки.
2. Глобалізація і глобалістика: становлення і сутність
3. Рушійні сили глобалізації.
4. Основні етапи розвитку глобальних процесів та провідні концепції глобалістики
5. Базові теорії сучасної глобалістики
6. Складові глобалізації.
7. Провідні школи сучасної глобалістики
8. Основні ідеологічні теорії глобалістики
9. Використання системи національних рахунків для виявлення масштабів і динаміки світогосподарських зв'язків та інтернаціоналізації світового відтворювального процесу.
10. Державно-політичні платформи, в яких реалізується глобалізм.  
Вашингтонський консенсус
11. Теоретичні дискусії навколо проблем глобалізації і глобального ринку
12. Становлення та сутність глобальної економіки.
13. Географічний розподіл світового ВВП.
14. Рушійні сили і чинники економічної глобалізації.
15. Транснаціональна експансія як чинник глобалізації світової економіки.
16. Регіоналізація національних економічних систем в умовах глобалізації .
17. Матеріальна основа глобальної економіки.
18. Світовий досвід транснаціоналізації і регіоналізації та його наслідки.
19. Міжнародні фінансові організації як суб'єкти глобалізації.
20. Транснаціональні корпорації як основна рушійна сила економічної глобалізації.
21. Світові міста як суб'єкти глобалізації.
22. Диференціація ефекту глобалізації (нерівномірний розподіл вигод і витрат глобалізації) і її причини.
23. Техноглобалізм та наростання конкуренції в глобальній економіці.
24. Сутність технологічного глобалізму та форми його прояву.

25. Міжнародна грошова система. Специфіка міжнародних розрахунків і фінансових відносин.
26. Вплив технологічного глобалізму на світовий економічний розвиток.
27. Неоіндустріалізація економіки в умовах розвитку техноглобалізму.
28. Наростання глобальної конкуренції та її наслідки.
29. Регіоналізація як прояв процесу інтернаціоналізації. Форми регіональної інтеграції.
30. Глобальний фінансовий ринок і його співвідношення з реальним сектором світової економіки.
31. Глобалізація світового фондового ринку.
32. Глобалізація світового валютного ринку.
33. Наслідки фінансової глобалізації. Зміна функцій національної держави
34. Демографічний вибух і його соціально-економічні наслідки.
35. Нерівномірний розвиток людського ресурсу в умовах глобалізації.
36. Глобальна нерівність. Наростання процесів поляризації в глобальній економіці.
37. Розвиток глобалізаційних міграційних процесів.
38. Протиріччя і проблеми в розвитку економічної глобалізації.
39. Структура світогосподарських зв'язків.
40. Поглиблення суперечностей і антагонізмів сучасного етапу глобалізації.
41. Антиглобальний рух.
42. Альтерглобалізм: становлення, суть і перспективи розвитку.
43. Передумови розвитку глобалізаційних процесів. Основні загрози глобалізації.
44. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.
45. Характерні ознаки та криза неоліберальної моделі глобалізації.
46. Соціальна складова глобальної економіки. Уроки глобалізації для перехідних економічних систем та країн, що розвиваються.
47. Місце і роль України в глобальній економіці.
48. Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації.
49. Роль наукового і технічного прогресу в розвитку світових продуктивних сил і світової економіки.
50. Технологічний глобалізм і виклики для України.
51. Причини цифрового розриву між країнами і усередині них.
52. Основні проблеми та загрози функціонування економіки України у відкритому глобальному середовищі.

## Список рекомендованої літератури

1. Глобальна економіка : навч. посіб. / Н. М. Вдовенко та ін. Київ : НУБіП України, 2017. 319 с.
2. Глобальна економіка : навч. посіб. / за ред. С. І. Архієреєнко. Харків : НТУ "ХПІ", Видавництво Іванченка І. С., 2018. 192 с.
3. Ковтун О. І., Куцик П. О., Башнянин Г. І. Глобальна економіка : підручник. Львів : Видавництво ЛКА, 2014. 704 с.
4. Конспект лекцій з дисципліни «Глобальна економіка» для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня економічних спеціальностей / Укл.: д.е.н., проф. Плахотнік О. О., Кам'янське, ДДТУ, 2017. – 94 с.
5. Перерва П.Г., Черепанова В.О., Дюжев В.Г. Міжнародні економічні відносини: магістерський рівень : навч. посібник. у 2-х ч., Ч. 1 / П. Г. Перерва, В. О. Черепанова, В. Г. Дюжев [та ін.] ; за ред.: П. Г. Перерви, В. О. Черепанової, В. Г. Дюжева ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 535 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/78023>
6. Перерва П.Г., Черепанова В.О., Дюжев В.Г. Міжнародні економічні відносини: магістерський рівень : навч. посібник. у 2-х ч., Ч. 2 / П. Г. Перерва, В. О. Черепанова, В. Г. Дюжев [та ін.] ; за ред.: П. Г. Перерви, В. О. Черепанової, В. Г. Дюжева ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 514 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/78024>
7. Посохов І.М., Черепанова В.О., Подрез О.І. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 1 / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 606 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/42112>
8. Посохов І.М., Перерва П.Г., Дюжев В.Г. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 2, т. 1 / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2019. – 762 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/43145>
9. Посохов І.М., Перерва П.Г., Матросова В.О., Черепанова В.О., Дюжев В.Г. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – 450 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/23622>
10. Посохов І.М., Новік І.О., Сусліков С.В. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 2, т. 2 / С. І. Архієреєв [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2020. – 702 с. – Представлено: с. 3-12; 700. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/52071>

11. Pererva P.G., Kocziszky G., Veres Somosi M. (2019) Compliance program: [tutorial]. Kharkov; Miskolc : NTU "KhPI". 689 p.
12. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/286988829.pdf>
13. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В.Л. Антикризовий механізм сталого розвитку підприємства /ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В.Л.-Х.: Віровець А.П. : Апостроф, 2012.-703 с.
14. Pererva P., Nagy S., Maslak M. (2018) Organization of marketing activities on the intrapreneurship // MIND Journal. №5. 10 p.
15. Кобелева Т. О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354с.
16. Шаульська Л.В., Райко Д.В., Дюжев В.Г., Долина І.В. Моніторинг комерційного потенціалу інтелектуально-інноваційних бізнес-структур // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2022. № 4. С. 72-78.
17. Pererva P.G., Kobieliava T.O., Shaulska L.V. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities // Економічний журнал Одеського політехн. університету. 2023. № 1(23). С. 43-50. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2023/No1/43.pdf>.
18. Шаульська Л.В., Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Дослідження інноваційних змін в розвитку електронного бізнесу // Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит. № 11(189) (2023). С. 115-131. DOI: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2023.11.08>; URL: <http://eee.khpi.edu.ua/article/view/299832>
19. Шаульська Л.В., Дюжев В.Г., Долина І.В. Розвиток систем економічного моніторингу бізнес-процесів комерціалізації інтелектуальної власності // Вісник Національного технічного університету "ХПІ" (екон. науки). Харків : НТУ "ХПІ", 2022. No 3. С. 67-72
20. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
21. Глобальна економіка : навч. посіб. / Шталь Т. В. та ін. Харків : Видавництво «Форт», 2016. – 358 с. 4. Кузьмін О.Є., Пирог О.В., Литвин І.В. Глобальна економіка: навчальний посібник. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. - 300 с.
22. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано - Франківськ: ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
23. Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни «Глобальна економіка» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня усіх спеціальностей / Укл.: д.е.н., проф. Плахотнік О. О., Кам'янське, ДДТУ, 2017. 31 с.
24. Черепанова В., Перерва П., Подрез О. Глобалізація і міжнародні стратегії економічного розвитку [Електронний ресурс] // Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін : зб. наук. пр. 6-ї Всеукр. наук.-



практ. конф., [26 жовтня 2023 р.] / гол. оргком. Н. Канцедал ; Полтав. держ. аграрний ун-т. – Електрон. текст. дані. – Полтава, 2023. – С. 159-161. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/70972>.

25. Черепанова В., Перерва П., Подрез О. Глобалізація економічного розвитку зарубіжних країн [Електронний ресурс] // Теоретичні та практичні аспекти забезпечення розвитку фінансово-економічних систем в умовах трансформаційних змін : зб. тез доп. міжвуз. наук.-практ. конф., 23 листопада 2023 р. : електрон. вид. / гол. оргком. Р. О. Кайдалов ; Нац. акад. Нац. гвардії України. – Електрон. текст. дані. – Харків, 2023. – С. 154-156. – URL: [https://nangu.edu.ua/uploads/files/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20\\_23.11.23-3-1.pdf](https://nangu.edu.ua/uploads/files/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20_23.11.23-3-1.pdf), вільний (дата звернення 05.12.2023 р.). <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/71555>

26. Черепанова В., Перерва П., Подрез О. Глобалізація економічного розвитку зарубіжних країн [Електронний ресурс] // Теоретичні та практичні аспекти забезпечення розвитку фінансово-економічних систем в умовах трансформаційних змін : зб. тез доп. міжвуз. наук.-практ. конф., 23 листопада 2023 р. : електрон. вид. / гол. оргком. Р. О. Кайдалов ; Нац. акад. Нац. гвардії України. – Електрон. текст. дані. – Харків, 2023. – С. 154-156. – URL: [https://nangu.edu.ua/uploads/files/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20\\_23.11.23-3-1.pdf](https://nangu.edu.ua/uploads/files/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20_23.11.23-3-1.pdf); <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/71555>

27. Черепанова В., Перерва П., Подрез О. Глобалізація як передумова міжнародних стратегій економічного розвитку [Електронний ресурс] // Слобожанські наукові читання: соціально-економічні та гуманітарно-правові виміри : [матеріали] Всеукр. наук.-практ. конф. [студентів та аспірантів], 17-18 жовтня 2023 р. / ред. кол.: Н. С. Краснокутська [та ін.] ; відп. за вип. Н. М. Волоснікова ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2023. – С. 348-353. – URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/70385>; <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/70542>

Навчальне видання

# МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни «Глобальна економіка»  
для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти  
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» та 051  
«Економіка»  
для студентів всіх форм навчання

**Укладачі:**

ЧЕРЕПАНОВА Вікторія Олександрівна  
ПОДРЕЗ Ольга Іванівна  
ПЕРЕРВА Петро Григорович

Відповідальний за випуск проф. СУСЛІКОВ С.В.  
Роботу рекомендував до видання доц. ПОГОРЕЛОВ С.М.

В авторській редакції

План 2024 р., поз.

Підп. до друку \_\_\_\_\_. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.  
Riso-друк. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 6,7.  
Наклад 100 прим. Зам. № \_\_\_\_\_. Ціна договірна.

---

Видавничий центр НТУ «ХПІ»  
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2017 р.  
61002, Харків, вул. Кирпичова, 2